

ผลของโปรแกรมการส่งเสริมความเชื่อด้านสุขภาพต่อความรู้ และพฤติกรรมการปฏิบัติตน
ของผู้สูงอายุหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม

คุณสปรณ์ มัคคัปปถานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ

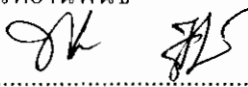
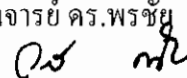
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตุลาคม 2555

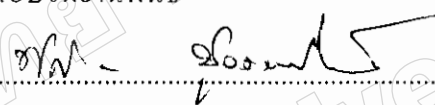
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

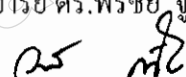
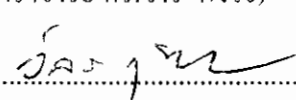
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ คุณสปรณ์ มัคคัปลานนท์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

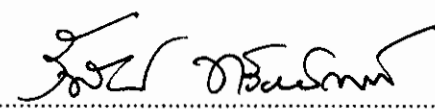

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชัย จุลเมตต์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี กังใจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ชูวรรณะปกรณ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชัย จุลเมตต์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี กังใจ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลภา คุณทรงเกียรติ)

คณะพยาบาลศาสตรบัณฑิตให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกร ทรัพย์กรานนท์)
วันที่ 29 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2555

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชัย จุลเมตต์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี กังใจ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ ด้วยดีเสมอมา พร้อมกันนี้ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนာ ชูวรรณะปรกรณ์ ในความกรุณาเป็นประธานการสอบปากเปล่า ตลอดจนคณะกรรมการทุกท่าน ที่ให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบ แก้ไข และวิจารณ์ผลงานทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัย รู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายแพทย์ปริยฤทธิ์ เกียรติพัฒนาคมน นายแพทย์สิทธิ ชัยบุตร รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงฤดี ลาสุขะ คุณนิติพร เวฬุสุวรรณ และคุณสุขใจ ศรีเพ็ญเฒ่า ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จากท่านผู้อำนวยการ โรงพยาบาลชัยภูมิ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ คุณเสาวภา อินผา ที่อนุเคราะห์ให้นำเครื่องมือที่ท่านได้สร้าง และพัฒนาขึ้น เพื่อให้ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการงานวิทยานิพนธ์นี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสา คุณแม่บุญสอง มัคคัลพลานนท์ หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาล และเจ้าหน้าที่พยาบาลประจำหอผู้ป่วยศัลยกรรมกระดูก โรงพยาบาลชัยภูมิ ที่ให้กำลังใจ และสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา

เนื่องจากการงานวิจัยครั้งนี้ส่วนหนึ่งได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา จากมหาวิทยาลัยบูรพา จึงขอขอบพระคุณ ณ ที่นี้ด้วย

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแก่เวทิตาแด่บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านานนี้

คุณัสปกรณ มัคคัลพลานนท์

52910096: สาขาวิชา: การพยาบาลผู้สูงอายุ; พย.ม. (การพยาบาลผู้สูงอายุ)

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ/ การผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม/ ความรู้/ พฤติกรรมการปฏิบัติตน/ ความเชื่อด้านสุขภาพ

คุณสปรณ มัคคัปลานนท์ : ผลของโปรแกรมการส่งเสริมความเชื่อด้านสุขภาพต่อความรู้และพฤติกรรมการปฏิบัติตนของผู้สูงอายุหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม (THE EFFECT OF A HEALTH BELIEF PROMOTING PROGRAM ON KNOWLEDGE AND SELF-PRACTICE BEHAVIORS OF ELDERLY PATIENTS WITH POST TOTAL HIP ARTHROPLASTY) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: พรชัย จุลเมตต์, Ph.D., วาริ กังใจ, พย.ค. 138 หน้า. ปี พ.ศ. 2555.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง ชนิดศึกษาสองกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมความเชื่อด้านสุขภาพต่อความรู้และพฤติกรรมการปฏิบัติตนของผู้สูงอายุหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุ จำนวน 30 ราย ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีภาวะกระดูกสะโพกหัก และรับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมที่โรงพยาบาลชัยภูมิ สุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย กลุ่มควบคุมได้รับการพยาบาลตามปกติ ส่วนกลุ่มทดลองได้รับ โปรแกรมการส่งเสริมความเชื่อด้านสุขภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กิจกรรมประกอบด้วย การให้ความรู้เรื่องการปฏิบัติตนหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมโดยการเรียนรู้ผ่านตัวแบบสัญลักษณ์ การฝึกปฏิบัติและคู่มือการปฏิบัติตนหลังผ่าตัด รวมทั้งการติดตามเยี่ยมผู้สูงอายุที่บ้านและการกระตุ้นเตือนทางโทรศัพท์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการปฏิบัติตนหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม และแบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตนของผู้สูงอายุหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม แบบสอบถามและแบบประเมินมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81 และ .85 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ Independent t-test

ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้และค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรม การปฏิบัติตนหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -3.32, p < .01$ และ $t = -6.25, p < .01$ ตามลำดับ)

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะว่า พยาบาลวิชาชีพประจำหอผู้ป่วยศัลยกรรมกระดูกควรประยุกต์โปรแกรมการส่งเสริมความเชื่อด้านสุขภาพนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการให้การพยาบาลผู้สูงอายุหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมให้มีประสิทธิภาพต่อไป

52910096: MAJOR: GERONTOLOGICAL NURSING; M.N.S. (GERONTOLOGICAL NURSING)

KEYWORDS: ELDERLY/ TOTAL HIP ARTHROPLASTY/ KNOWLEDGE/ SELF-PRACTICE BEHAVIORS/ HEALTH BELIEF

KHUNATPAKORN MAKKABPHALANON: THE EFFECT OF A HEALTH BELIEF PROMOTING PROGRAM ON KNOWLEDGE AND SELF-PRACTICE BEHAVIORS OF ELDERLY PATIENTS WITH POST TOTAL HIP ARTHROPLASTY. ADVISORY COMMITTEE: PORNCHEI JULLAMATE, Ph.D., WAREE KANGCHAI, D.N.S. 138 P. 2012.

This two-group pretest and posttest quasi-experimental research aimed to study the effect of a health belief promoting program on knowledge and self-practice behaviors of elderly patients with post total hip arthroplasty. The sample included 30 elderly patients who were diagnosed hip fracture by a physician and received total hip arthroplasty at Chaiyaphum hospital. They were randomly selected into experimental group and control group by using simple random technique. The control group received usual nursing care whereas the experimental group received a health belief promoting program developed by the researcher. The program consisted of providing knowledge regarding self-practice after total hip arthroplasty, learning through symbolic model, practice, and handbook of self-practice after the operation, as well as following up by home visit and telephone. The instruments for collecting data included the demographic data interview, the Knowledge about Self-Practice Post Total Hip Arthroplasty Questionnaire, and the Self-Practice Behaviors of Elderly Post Total Hip Arthroplasty Evaluation. The reliability of the questionnaire and the evaluation form were .81 and .85 respectively. Frequency, percentage, mean, standard deviation, and independent t-test were used for data analysis.

The results revealed that after the experiment, the mean scores of knowledge and self-practice behaviors after total hip arthroplasty of the experimental group were statistically significant higher than the control group ($t = -3.32, p < .01$; $t = -6.25, p < .01$ respectively).

Findings suggested that orthopedic nurses should apply this health belief promoting program in guiding effective nursing care for elderly patients with post total hip arthroplasty.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ภาวะกระดูกสะโพกหักในผู้สูงอายุ.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพและการประยุกต์ใช้แบบแผน ความเชื่อด้านสุขภาพ.....	42
โปรแกรมการส่งเสริมความเชื่อด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุหลังผ่าตัดเปลี่ยน ข้อสะโพกเทียม.....	53
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	59
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	62
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	65
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	75
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	81
สรุปผลการวิจัย.....	82
อภิปรายผลการวิจัย.....	83
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	89
บรรณานุกรม.....	91
ภาคผนวก.....	104
ภาคผนวก ก.....	105
ภาคผนวก ข.....	113
ภาคผนวก ค.....	115
ภาคผนวก ง.....	124
ภาคผนวก จ.....	127
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	138

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 มโนทัศน์ความหมายของแบบจำลองความเชื่อด้านสุขภาพและการประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ.....	52
2 จำนวน ร้อยละ และค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) ของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล.....	75
3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม ในระยะก่อนการทดลอง และระยะหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	78
4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการปฏิบัติตนหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม ในระยะก่อนการทดลอง และระยะหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	79
5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมในระยะหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	80
6 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการปฏิบัติตนหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมในระยะหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	80

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังผลที่เกิดขึ้น...	47
3 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ.....	50
4 วิธีดำเนินการวิจัย.....	73